Ч. 53. Чернівцї, четвер дня 10. (22.) червня 1895. Рочник XI.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

„Polonismul din Bucovina“.

II.

В 50-тім числї подали ми головний зміст статий, поміщених під повисшим заголовком в тутейшім орґанї буковиньских Волохів „Gazeta Bucovinei“, а тепер хочемо розібрати, о скілько дотичні виводи „Gazet-и Bucovinei“ мають історичну підставу і відповідають теперішним обставинам нашого краю.

Перед усім годимо ся цїлком з висказаними поглядами „Gazet-и Bucovinei“, що Полякам не дїяла ся на Буковинї нїколи і не дїє ся і тепер нї найменьша кривда. Поляків, що числять на Буковинї лише поверх 20,000 душ, не можна уважати у нас краєвим елементом, бо Поляки не мають тут нї одної своєї громади, а найбільший їх контінґент складає ся із ремісників, із слуг і зарібників, що осїли по найбільший части по містах і місточках. Дїдичів, урядників і людий висшої інтелїґенциї, чистої польскої крови, є на Буковинї взглядно дуже мало. Ми гадаємо, що при тім складї річий не схоче нїякий розважний польский полїтик приписувати польскому елементови визначне краєве значінє на Буковинї і жадати, щоби Поляки занимали в краю таке становиско, яке належить ся іменно Русинам і Волохам, яко головним народам сего краю.

Помимо того з'уміли черновецкі Поляки, переняті як взагалї всї Поляки, правдивим патріотизмом і горячою любовю свого рідного, зорґанізовати свої народні сили і піддержувати особливо в послїдних часах у своїх товариствах патріотично-польского духа. Що року відбувають ся в їх товариствах, як і публично в тутешних костелах, всякі патріотичні, народно-польскі манїфестациї, а польска мова мала все у школах і костелах приналежні свої права.

Навіть послїдну заборону уживаня польскої мови на зборах робітників-социялїстів в Чернівцях не можна, як ми се вже в своїм часї цїлком предметово доказали, нїяким способом уважати покривдженєм польскої мови, або взагалї нарушенєм приналежних народних прав Поляків на Буковинї; бо-ж тут ходило, як сказано, лише о контролю польских бесїд зі сторони полїтичного комісаря, котрий не знає польскої мови, а після істнуючих приписів необовязаний вивчити ся сеї мови.

Про те можна з повним правом сказати, що Поляки не мали на Буковинї до тепер нїякої справедливої підстави до нарікання, мов би то їм з огляду на їх правно-полїтичні відносини дїяла ся якась кривда. Так отже представляє ся теперішне становиско Поляків на Буковинї, їх полїтичне значінє і їх теперішне положенє. Длятого ми не можемо приписувати польонїзмови на Буковинї тої ваги, яку добачає „Gazeta Bucovinei“. Ми не можемо добачити у Поляків на Буковинї такої сили, щоби могла стати небезпечною для просьвітного і культурного розвою других мешканцїв нашого краю, а особливо для розвою тих мешканцїв, що, як Русини і Волохи, визначують ся поважним числом і великими збитими масами свого населеня. До розвою такої сили не мають Поляки тепер на Буковинї нї найменьшої дїйстної підстави, та й пізнїйше не може зайти в тім зглядї користнїйша зміна, бо на Буковинї будуть все проживати лише поодинокі Поляки, але нїколи не буде на Буковинї польского народу, не буде тої польскої народної маси, із котрої могла би виробити ся поважна народна сила, котра би могла бути шкідною для интересів других народів нашого краю.

Тим меньше згаджає ся се з історичною правдою, що каже „Gazeta Bucovinei“ про причину польонїзму на Буковинї. Після виводів „Gazet-и Bucovinei“ вступив польонїзм на Буковину аж тодї, коли она була полїтичним округом Галичини через урядників-Поляків, котрі занесли польску мову в буковиньскі уряди і сальони.

Наплив галицких купцїв, ремісників, і слуг до Буковини і теперішної Румунії сягає далеко давнїйшої доби, як сего часу, коли то Буковина була полїтичним округом Галичини. Не дасть ся заперечити сей історичний факт, що Буковина, подібно як цїла теперішна Румунія, в часах, коли то сими землями управляли молдавскі господарі, стояла на дуже низькім, можна сказати, цїлком примітивнім степени просьвіти і культури. Недостача своїх людий, способних до промислу, ремесла і спритнїйшої услуги, була причиною, длячого вже в тих часах мусїли заповняти сю недостачу способні люди з Галичини і других пограничних країв, де просьвіта і культура стояла богато висше як на Буковинї. По прилученю Буковини до австрійскої держави настала пекуча потреба призвати способних людий на урядників, сьвящеників, учителїв і писарів, а коли таких людий не виховував в сю пору власний край, то мусїло правительство спроваджувати таких людий з других більше культурно розвитих провінций, і власне від того часу видимо значнїйший наплив урядників - Нїмцїв, промисловцїв-жидів, нїмецких рільників-польонїстів, а при тім і дещо інтелїґентних сил з Галичини, що з часом заняли навіть місця православних сьвящеників, як: Gołębiowski (тепер Porembescu), Kalinowski (тепер Calinescu) і др. Урядників-Поляків не могло в тім часї, коли Буковина була полїтичним округом Галичини, прийти в більшім числї до нас із Галичини, бо в тім часї навіть в Галичинї були вже всї уряди цїлком зґерманїзовані. Галичина тодї сама для себе дуже мало виховувала урядничих сил, а противно майже всї урядничі місця занимали в тій добі переважно Нїмцї і знїмчені Чехи.

Від новійшого часу, коли то в Галичинї запроваджено в школах і урядах польску мову, став наплив урядничих сил із Галичини на Буковину майже цїлком неможливий, а позістало від сего часу тут цїлком вільне місце для Нїмцїв і жидів, бо у всїх урядах і школах у нас на Буковинї панує ще нїмецкий язик, яко виключно урядова і викладова мова.

При таких обставинах „про польонїзм, яко можний чинник галицкої експанзиї на Буковинї“ тепер і мови бути не може. Подібні бажаня у Поляків, щоб бути можним чинником, можуть бути ту лише химерної натури, та становити мрії незрілих людий. Длятого заявлений страх „Gazet-и Bucovinei“ не має в тім зглядї жадної фактичної підстави. На Буковинї буде ще довший час панувати лише нїмецкий елемент, і то так довго, доки головні народи нашого краю, Русини і Волохи, не розвинуть свою питому силу, а о се мають в першій лїнії дбати заступники народів! Та власне про се дбала як найменьше дотеперішна більшість краєвого автономічного заступництва; а о сїм, як і о закидах, з якими виступили в повисше сказаних статях „Gazeta Bucovinei“ супротив Русинів, поговоримо другим разом.

K.K. ZEITUNGS

Стосунки кредитові хлїбороб в.

Здоровий кредит се душа господарства. Хлїборобам треба кредиту не лиш на те, щоб они могли з хвилевої біди вилїзти, але головно на те, щоб они чужим позиченим грошем могли чогось доробити ся, могли своє майно збільшити; лиш такий кредит є здоровий кредит. Добрі, дбалі і працьовиті хлїбороби, коли-б їм дати на малий процент гроша, могли-б в в короткім часї значно побільшити свій маєток. Чи то купив би собі такий ґазда яку худобинку, підгодував і продав, чи докупив би собі кавалок поля, все-б таки на тім заробив тілько, що і гроші з процентами звернув би, і самому лишило-б ся з того досить. Оттак за позичені гроші побільшив би своє майно і набирав би охоти дальше тим щирійше дбати о свій добробит. Коли-ж пожичить єму хто гроша, що від него буде він мусїв платити великі процента, більші процента нїж пожичені гроші самі годні єму зиску принести, то се не добродїйство для хлїбороба, а єго нещастє, єго руїна. Такі банки чи каси, що жадають високих процентів, се не добродїї хлїборобів. а деруни, лихварі, котрі наважили ся свій маєток побільшити коштом хлїборобів, а хлїборобів звести на біду.

Приглянмо ся тепер стосункам кредитовим нашого хлїбороба, то бачимо, що *здорового кредиту для наших хлїборобів у нас, чи то на Буковинї чи в Галичинї зовсїм майже нема.* Хлїбороби, що ведуть докладно рахунки із свого господарства, що записують собі всякий прихід і всякий видаток, і то такі хлїбороби як нїмецкі або ческі, що не так як наші, уміють добре ґаздувати, ті хлїбороби вирахували як на долонї, що хлїборобство не несе тепер більшого доходу як 5% від вложеного гроша і роботи. Наші-ж банки чи то каси задаткові беруть, порахувавши все до купи, найменьше яких 10%. Якже-ж при таких обставинах може хлїбороб вийти на своє? В жаден спосіб! Незамітно усуває ся єму власна земля зпід ніг і він не згляне ся, як опинив ся над берегом пропасти. Чому-ж се так? — Бо ті банки не є хлїборобскі але лихварскі! Кілька лихварів, що роздобули собі гроша, сполучують ся в товариство і вже готовий банк чи там каса задаткова. Цїль їх одна — здерти з того гроша як найбільшу лихву і як найскорше побільшити *свій* маєток. О скілько-ж побільшує ся *їх* маєток, о стілько зменьшає ся і руйнує ся маєток тих, що в тих банках запозичують ся т. зн. маєток наших хлїборобів, і доти буде так, доти будуть лихварі чи то так, чи в банках і касах визискувати хлїборобів, доки хлїбороби не спроможуть ся на *свої* банки чи каси, котрі мали-б на цїли поміч а не руїну хлїборобства.

Коли-ж такі невідрадні стосунки кредитові наших хлїборобів взагалї, що просто грозять хлїборобству руїною, то се значить тілько, що рускому народови грозить також передусїм економічна неволя а відтак заглада. Руский нарід, як ми се вже давнїйше показали, се нарід хлїборобів; доля єго, єго зріст і значінє звязане тїсно з хлїборобством. А що тепер для хлїборобів настала чорна година, то і рускому народови не гаразд дїє ся. Так не сяміє бути! Треба щось порадити!

Що-ж тут робити? — Пізнавши, в чім лихо, треба брати ся до ратунку. Лихо лежить в нездорових кредитових стосунках наших хлїборобів, отже треба ті стосунки поправити.

Що-ж ми доси на тім полї зробили? Дуже мало, а можна-б навіть сказати: нїчого. Ми завсїгди ще майже зовсїм залежні від лихварского, чужого, ворожого нам кредиту,, ми сунемось скрізь стрімголов в економічну неволю, і притім байдужна нам доля наша і доля наших дїтий, бо анї слїду у нас стараня, аби бідї запобічи, аби визволити ся з нужди і виплисти на верх. Заложивши руки чекаємо якогось спасенія, а прийти оно не прийде, скоро не доложимо самі рук до власного ратунку. Коли-ж то, що ми самі доси зробили, зовсїм не вистарчає, то треба до чогось иньшого брати ся, брати ся до таких способів, щоб подавали поміч і ратунок. Не вистарчають вже нинї каси братств церковних, котрі ми отворили для наших хлїборобів; ба, можна-б сказати, що они мало добра принесли. В тих касах запозичали ся звичайно лиш деякі і то ботатші люди, брали і брали чим раз більше, *брали як своє* — наш нарід гроші з каси церковної уважає за свої —, і дійшло до того, що і каси порожні, і нїкому не помогло ся. Бо якби хотїв хто нинї стягнути лиш капітал до тих кас назад, то пустив би богато ґаздів з торбами.

Позакладали ми каси пожичкові громадскі —з громадского гроша (звичайно з давних облїгаций) або із складок, і з тим грошем стало ся так, як з церковним. Порозбирали єго помежи себе люди, що близші начальству громадскому, і звичайно заможнїйші; гроші лежать у них, каси порожні, а біднїйшим, тим, що доконечно потрібно помочи, в касах пожичкових помочи нема — іди до лихваря! І сей гріш уважають люди за с в і й і длятого діставши єго в руки не віддають, і нема такого, щоб з них той гріш стягнув.

І з шпихлїрями таке саме стало ся. Знаємо шпихлїрі, де було свого часу до 900 кірцїв кукурудзи, а тепер з шпихлїря і слїду нема; роззичивши, нїхто не віддає, нїхто тим не турбує ся, щоб стягнути, минають роки, справа задавню ся, ті що позичили, вимерли, і так змарнували ся найлїпші у нас почини до економічної орґанїзациї: каси брацкі, каси позичкові і шпихлїрі. А причина тому лежить з одного боку в тім, що всї ті засоби, чи то гроша чи зерна, наші люди уважали за „Боже а наше“, яко res nullius, котру добре, що ся в руки дістало, а віддавати, то хиба би дурень був; аби удержати і збільшити ті засоби, не мали наші люди в л а с н о г о о с о б и с т о г о интересу; з другого-ж боку заряд тих кас і шпихлїрів був, просто сказавши, до нїчого; — а контролї над зарядом *жадної!*

Трохи лїпше стоїть справа в товариствах основаних на статутах „Власна поміч“, але тих товариств мало, а зрештою і в тих товариствах є деякі такі хиби, що зріст їх і правильний розвій їх непевний. Те саме можна сказати і про ті каси позичкові, що завязують ся при читалнях „Просьвіти“.

Ось і все, на що ми *самі* спромогли ся. Як бачимо, ті наші почини то мов дїти, що задля браку сил животних нидїють і гинуть. На якусь здорову орґанїзацию кредиту для наших хлїборобів ми зовсїм ще не здобули ся.

Ба нї, скаже дехто; ми в послїдних часах заложили кілька кас задаткових, що дуже добре розвивають ся. Так, ті каси для себе добре розвивають ся, але спитаєм ся: який хосен приносять они хлїборобам? Сьміло кажемо: жадного! Цїль їх така сама, як тих чужих кас задаткових, щоб брати з людий як найбільші процента, а се-ж не поміч для хлїбороба! З тими задатковими касами виходить на таке, що мовляв: нащо мають чужі брати з нашого народу зиски, волимо ми самі; виходить на таке, що ті каси лиш тим ріжнять ся від чужих, що они нїби то свої, але процента однакові беруть, як і чужі. Таким чином показує ся, що ми тим нїчого доброго для нашого народу не зробили. Коли хочемо нашому народови дійсно помочи, то мусимо инакше брати ся до орґанїзациї кредиту хлїборобского, мусимо щось иньшого зробити, нїж те, що з нашим народом роблять чужі.

Хиби кредиту хлїборобского у нас є отже такі: 1) в касах задаткових кредит *за дорогий;* 2) в касах пожичкових громадских і брацких *брак доброго заряду, брак контролї,* а найважнїйша хиба тота, що люди не мають *особистого интересу* в тих касах; гроші яко зібрані з громади уважають за річ громадску, *свою,* що як легко зібрали ся так *повинні* і розійти ся помежи громаду; віддати ті гроші назад до каси, значило-б тілько, зложити їх там, аби їх хто другий забрав на вічне віддане; отже змаганє у людий є те, брати а не віддати. Длятого ті каси не розвивають ся так як треба. Тут мусимо, хоть прикро нам се, вказати на корінь лиха. З одного боку сьвященики (не всї, але богато їх), а з другого боку старшина громадска дала повід до того, що така думка вродила ся у наших людий про гроші з тих кас. Часто буває, що одні і другі беруть гроші з тих кас на вічне віддане; чому-ж би і люди не мали так робити? Чому люди мали-б звертати позичені з тих кас гроші? Чи на те, щоб їх другі забрали?

Поправа тих хиб в касах брацких і громадских є майже не можлива, бо тілько тодї могло-б бути инакше, коли-б була над ними докладна контроля. А де-ж та контроля? В громадских касах контроля є власне в руках тих, що зазичили ся там і не раді віддати. В касах брацких сьвященик, хоть би і рад, не може занадто остро брати ся викорінювати се лихо, щоб не зразити собі дуків громадских, котрі відтак у всяких і добрих єго намірах для громади робили-б єму страшні перепони. Що-ж з тими касами почати? Ну, громадских кас пожичкових вже так як би і не було; про них нема що говорити. Але брацкі каси могли-б иньшим способом приносити народови велику поміч. Через те, що позичками гріш їх марнує ся, треба-б перестати раз на завсїгди позичати з них гроші, нїкому а нїкому анї крейцара! — Скорше згодили-б ми ся на те, щоб із тих кас в разї потреби дати бідним парафіянам, але лиш бідним запомогу, не позичку. Зрештою повинно-б ся заряджувати тими грішми так, щоб они як найскорше зростали, аби в потребі ужити їх на будову церкви, будинків парафіяльних, і аби таким чином злекшити людям конкуренцию, або і зовсїм конкуренцию оминути. Се була-б також велика поміч і пільга для нашого народу, коли-б він таким чином збув ся тяжкої конкуренциї.

Заткавши ті жерела народного кредиту, з котрих, як бачимо, плине каламутна вода, треба нам брати ся до здорової орґанїзациї кредиту хлїборобского. А найлїпша, бо випробована вже орґанїзация того кредиту може основувати ся лиш на *спілках* системи Райфайзена. В спілках тих є неможливі ті хиби, які бачимо в иньших наших касах позичкових. Спілки ті повстають з удїлів поодиноких членів, кождий член буде проте мати *власний* интерес, аби маєток спілки зростав, бо тим єго *власний* маєток зростає. Они з ограниченою або неограниченою порукою і зареєстровані в судї, мають проте кредит і можуть для себе в банках дістати дешево гроша, котрим можуть орудувати в громадї. Таким чином вплинуло-б в громаду богато дешевого гроша, котрим громадяни-спілники могли-б чогось доробити ся. Над зарядом спілки є остра контроля в загальнім зборі спілки, проте неможливе марнованє гроша. Заряд тих спілок дуже поєдиньчий. Люди наші приучили-б ся не лиш брати, але і віддавати і щадити гроші, т. зн. вкладати свої ощадности або на удїли або до щадницї спілки. Спілки тоті достарчили-б дешевого кредиту і не руйнували-б хлїборобства. Стопа процентова в тих спілках не повинна бути висша як 5%, так що дівіденда від удїлів була-б 4%, а 1% ішов би на заряд. Кождого-б тїшило, мати в касї спілки свої гроші, кождий уважав би, щоби тими грішми добре ґаздовано, позичало-б ся гроші лиш людям працьовитим, дбалим і чесним, і так добробит спільників зростав би рік-річно. Такі спілки повинні бути в кождім селї, а відтак всї бути в тїсній звязи, щоб одна другій могла в потребі допомочи.

Міскі наші каси задаткові, коли хочуть справдї дбати о піднесенє добробиту межи нашим народом, мусять приноровити ся до тих спілок, особливо-ж мусять знизати свою стопу процентову, і стати звязком, осередком для спілок, сільских. Инакше най не старають ся розширювати свої сїти на сільский люд, бо дїяльність їх помежи хлїборобами буде для хлїборобів пагубна, а най обмежать єї на міста, де люди можуть платити більші відсотки.

Тих кілька гадок кинули ми під розвагу нашого загалу. Розваживши, най кождий наш інтеллїґентний чоловік в своїм крузї старає ся перевести їх в дїло. Хто приложить рук своїх, аби для наших хлїборобів витворити здорові стосунки кредитові, той причинить ся не лиш до піднесеня стану хлїборобского а тим самим до піднесеня материяльного народу руского, але і до піднесеня добробиту краю і держави.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

Alea iacta est! Комісия буджетова 19 голосами против 15 приняла позицию на засноване утраквістичної ґімназії в Цілеї, а лївиця німецка, додержавши слова, виступила з коаліциї. Але нїхто не вірить, що лївиця розбила коаліцию лише задля справи цілейскої. Причиною виступу єї з коаліциї був радше закон о личнім податку доходовім. Капталїстам не подобав ся сей податок, не подобалась явність фасиї і кара за ложне фасіоноване. Хоч справу цілейску висунено на перший плян, але на дїлї боліло лївицю нарушене великого капіталу, що мав би підпасти під шрубу податкову. Крім того до виступу з коаліциї попхав лївицю і роздор, який зайшов в єї партиї. І так переступила лївиця Рубікон і опинила ся нараз перед непевною будучностию.

Кабінет подав ся до димісиї, а цїсар приняв єї, поручив веденє дїл державних новому правительству. Міністром справ внутрішних, а рівночасно управителем ради міністрів став ґр. Кільмансеґ, міністром краєвої оборони став знов фельдмаршал ґр. Зено Вельзерсгаймб; міністром для Галичини знов Ап. Яворский, а міністром фінансів шеф секциї ґр. Евгеній Бем-Баверк. Міністерство рільництва повірено ґр. Ферд. Блюменфельдови, а міністерство торговлї шефови секциї Генрикови Вітекови. Шеф секциї ґр. Едвард Рітнер обняв управу міністерства віроісповідань і просьвіти, а бр. Кароль Краль управу міністерства справедливости — і так зложило ся нове правительство, котре почали вже звати урядничим.

Уступивший князь Віндішґрец одержав з тої нагоди від цїсаря велику ленту ордера сьв. Стефана з увільненем від такси. Що-до маркіза Бакегема застеріг собі цїсар можність ужитя єго здібностий до служби державної; ґр. Шенборнови надав цїсар велику ленту ордера Леопольда з увільненем від такси, ґр. Вурмбрандтови, др. Мадейскому і др. Пленерови ордери зелїзної корони першої кляси — всїм же уступившим міністрам висказав цїсар своє признанє за їх службу.

По тім іменованю нового правительства Пленер, жертва неуступчивости капіталїстів, рад би тепер — як кажуть — стати амбасадором австрийским аж у Вешінґтонї, бо поведенє єго сторонництва дуже єго зразило і він думає тепер від него зовсїм усунути ся.

Палата посольска тепер знов оживилась більше, як звичайно підчас всякої подібної акциї. Одна коаліция з Нїмцями упала, а тепер заносить ся на другу коаліцию з Молодочехами, котрих безоглядна, очайдушна опозиция так одушевляла довгі часи наших опозиціонїстів. Молодочехи попустили тепер значно з тону, рішили покинути свою обструкцийну тактику і пристали на переведенє розправ над буджетом, розуміє ся, за цїну здобутків для себе. Як заховає ся тепер лївиця — леда день побачимо.

Нове правительство представило ся вчера 20. с. м. палатї послів.

Дрібні вісти.

Чернівцї, дня 21. червня 1895. р.

Іменованє. Рахунковий ревідент в Празї, Венцель Плюгар, іменований радником рахунковим і начальником департаменту рахункового при черновецкій дерекциї почт. — Президия львівскої ц. к. краєвої дирекциї скарбу іменувала концепістів прокураториї скарбу: дра Володимира Шараневича, дра Віктора Гамерского і дра Володимира Орского ад'юнктами в IX клясї ранґи, а конципієнтів прокураториї скарбу дра Володимира Івасечка, дра Віктора Згарского, дра Володислава Яворского, а також і конципієнта низшоавстрийскої прокураториї скарбу дра Евгенія Лопушаньского концепістами в X клясї ранги в етатї галицкої прокураториї скарбу. — Львівский ц. к. висший суд краєвий іменував практиканта судового Мечислава Завадского авскультантом судовим.

Стрийский Боян устроює дня 23-го с. м. прогульку до парку в Любінцях.

Конкурси розписані на посади учителїв тимчасових при черновецких середних школах, а іменно на посади кількох учителїв клясичної фільольоґії, одного учителя нїмецкої, а одного рускої мови. Петенти мусять бути іспитовані з нїмецкою мовою викладовою і мають подаватись найпізнїйше до дня 15-го липня с. р. На випадок недостачі сил будуть і неіспитовані кандидати приняті.

Загальні збори „Інститута руского для дївчат в Перемишли" відбудуть ся дня 1-го липня с. р., а не, як заповіджено, 28-го с. м.

Нове руске товариство академічне основує ся в Градци на взір віденьскої „Січи".

Ювилей. В місяци серпни с. р. обходить семинария учительска в Чернівцях свій 25-лїтний ювилей свого істнованя. Бувші питомцї сеї семинариї, а теперішні учителї, надучителї і інспектори на Буковинї і поза родимим краєм, будуть сей ювилей празднувати торжественно. Зложено в тій цїли комітет з 20 членів, і вибрано головою того комітету інспектора Омеляна Поповича. Комітет подїлено на три секциї, котрі з днем 23-го с. м. зачнуть свою дїяльність.

Шовініст урядник. Дня 21. мая 1885 вніс Ілаш Галицкий, повномочник громади Оршівцї, руске подане до суду в Кіцмани, котре начальник тамошного суду Доніґевич (Поляк) відкинув неполагоджене з увагою, що на Буковинї виключно нїмецка мова є мова урядова. Руского подання, хоть руска мова є краєва, не приняв по мисли § 14 прот. суд., бо руска мова не уживана в судї!.. Поступованє сего п. начальника суду тим більше обурююче, що се вже не перший раз він так поступає. Вже кілька разів висший суд краєвий у Львові поучував єго, що рускі подання мусять приймати, та він видко кинув собі з розпоряджень висшого суду як і з основних законів державних, котрі признають руску мову по всїх урядах Галичини і Буковини... Чи таке поступованє не дає причини до полякофобії у Русинів, над тим повинна подумати черновецка Gazeta polska, що нарікає на ту полякофобію.

Стан засївів. Послїдні вісти о засївах в Австро-Угорщинї не суть добрі. Урядові справозданя виказали, що на Угорщинї в наслїдок градів, зливи та иньших шкід елементарних, збір пшеницї сего року буде 7 до 8 % меньший, як в роцї попереднім. Тамтого року зібрано 40 мілїонів сотнарів метричних. О много гірше показує жито, котре дуже зле перезимувало а в кількох комітатах зовсїм пропало. Попередного року зібрано на Угорщинї до 15 мілїонів сотнарів метричних жита, а в сїм роцї в найлїпшім разї буде 12 мілїонів сотнарів, отже не стане яких 20%. Овес і ячмінь вказують на середне жниво. — В Долитавщинї а особливо в Чехії і на Мораві ячмінь дуже потерпів з причини холодної і пізної весни. З иньших родів збіжа в Австриї жито дуже зле посходило, а в Галичинї будуть жнива здаєсь о много гірші як в роцї попереднім. Взагалї в Австро-Угорщинї можна сподївати ся збору лише середного або меньше як середного.

Пошесть. В Рогізнї, садаґурского повіта, сконстатовано тиф плямистий.

Великий фестин. Комітет, вибраний в справі фестину товариства театрального, відбуває часті засїданя і доси рішив: Величавий фестин має відбути ся дня 7-го липня в публичнім городї. Будуть грати дві музики. Урядять торг з всїлякими гарними річами, забавками для дїтий, і несподїванками для старших. Цьвіти, овочі, тїсточки і т. п. будуть продавати до того запрошені гарні панни і панї, що певно причинить ся до лїпшого доходу. Також будуть устроєні базари, галї і танцї. Задумують також устроїти національні ґрупи, між котрими очивидно буде і руска, коли найдуть ся охочі до того панни. — Комітет уряджує також „пристань щастя" і просить всїх, котрим лежить на серцю добро міского театру, щоби зволили всякі річи для тої „пристани щастя" надсилати. Приймати будуть пп. Ґустав Атляс, Г. Бальтнестер, Л. Бердберґ, др. Білїґ, др. Френкель, К. Герман, др. Гілер, Осип Маковей, С. Мігельман, др. О. І. Нусбаум, Антін Павловский, І. Штайнер і Вендер.

Промислова сїльско-господарска вистава в Києві буде устроєна сеї осени. Комітет має до розпорядимости 10.000 рублїв, асиґнованих міністерством рільництва, і около 20.000 рублїв, підписаних приватними людьми. Місце на ту виставу дає безплатно военна адміністрация. Роботи вже зачали ся.

Памяткові медалї, які нїмецкий цїсар Вільгельм казав чеканити з нагоди отвореня північного каналу, вже готові. Они в промірі мають 6 цтм. На першій сторонї суть лиця трох цїсарів, за котрих панованя розпочали і докінчили будову каналу. Над головами їх находить ся лаврова галузь і герб. На лївій сторонї медаля видно алеґоричні фіґури, що представляють злученє моря північного з балтицким. Цїсар Вільгельм буде ті медалї роздавати запрошеним гостям, і в тій цїли вичеканено 20 золотих, кількасот срібних і 1000 бронзових медалїв.

Херсоньска ґубернія буде, як доносить „Новое Время" подїлена. Іменно хоче росийске правительство виділити Єлисаветградщину і Александрівщину і утворити окрему ґубернію. При сїй нагодї деякі села містами і місточками, а деякі т. зв. „заштатскі" міста, як Вознесенск і Новомиргород, уїздними містами.

Смерть п'яка. Дня 17-го с. м. випив робітник черновецкої трачки Іван Фухс з Молодієва богато горівки. Нараз впав об землю і за кілька хвиль став трупом. Помер від удару серця.

Войскові музики, після нового розпорядженя міністерства війни, можуть лише тодї приймати замовленя на позаслужбові продукциї, коли нема небезпечности, що в часї тих продукций появлять ся які політичні демонстрациї і коли годить ся з войсковою честию замовленє приймати. Музика войскова може грати лише т. уступи, котрі будуть потверджені зверхною властию. На публичнім місци не може виступати меньше як одна трета часть цїлої орхестри під командою капельмайстра або єго заступника. В театрах можуть войскові музики грати також лише тодї, коли дириґує войсковий капельмайстер.

По 14 роках. Людвик Сикора, мешкаючий при уг. Жерельній у Львові, був караний ще в 1881-ім роцї трилїтною вязницею за крадїж чаш і иньших річий з костела оо. Доминіканів у Львові. Зараз по крадежи продав ті річи Гершкови Люфтови і єго жінцї за що одержав від них 5 зр. завдатку, а умовленої цїни купна не дістав, бо тимчасом арештовано єго. В слїдстві і при розправі не признав ся Сикора до крадїжи і не зрадив Люфтів; коли ж вийшов з вязницї, Люфтів уже не було, бо виїхали до Америки. Тепер по чотирнайцятьох лїтах повернули Люфти з Америки, а Сикора, мучений докорами совісти, удав ся до них з жаданем, щоби невиплачену єму цїну купна звернули оо. Домініканам. Коли Люфти не хотїли сего зробити, доніс Сикора о цїлім фактї ц. к. прокураториї.

Висше образованє женщин а супружество. В анґлїйскій часописи Nineanth Century помістила панї І. Е. Ґордон розвідку, в котрій розбирає квестию: чи женщини з висшим образованем віддають ся? — і доводить, що більшість їх не глядає довічного товариша. З дївчат, котрі кінчать студиї в колеґії в Кембрідж, віддає ся одна на десять. Найменьше вступають в супружество женщини, котрі студиювали язики середновічні і новочасні. В колеґії в Оксфордї дїєсь так само, а більшість женщин, що кінчить єї, занимає ся учительством. Від року 1871-го скінчило колеґію Нюгам 720 женщин; з тих 374 есть учительками або лекторками, 20 виїхало до Америки або на кольонії, 2 стали лїкарками, 2 місионарками, 1 огородничкою, 1 інтролїґаторкою, 2 мають посаду в товариствах добродійних, а прочі обняли місце секретарок. З 85 жінок, котрі в Нюгам студиювали математику, віддалось доси лише 5; з 65 покінчивших студиї

клясичні — 8, з 33 студиювавших природознавство — 10, з 64 слухательок історії — 9; а з 38 женщин, котрі займали ся студиями язиків старих і новочасних, лиш одна вступила в звязь супружу. Щож би то мало доказувати?

Зецерский конґрес. В Петербурзї відбув ся зецерский конґрес, в котрім взяло участь 12 зецерів. В 1½ години найбільше стрічок, бо 91 або 3.003 букв зложив зецер Ґенералов; два другі зложили за той час по 87 стрічок або по 2 871 букв; четвертий, Ґрунтовский, зложив 86 стрічок, або 2.838 букв, пятий 85 стрічок або 2.808 букв. Першу премию — золотий медаль — признано пятому з конкурентів з огляду на найменьшу скількість похибок в его складї. Другу премию — великий срібний медаль дістав Ґенеролов, третий — малий срібний медаль — Ґрунтовский, а дальші чотири дістали почетні дипльоми.

Любовна траґедиа. Знана з своєї краси опереткова сьпівачка з Відня Лілї Леа мала недавно дуже прикру пригоду в Медіоляні в Італії. В ню залюбив ся богатий молодець з Росиї, одинак, іменем Ґейстор. Прийшов він минувшого тижня до помешканя артистки і заявив, що застрілить себе і єї, коли не буде для него ласкавійша. Артистка почала его успокоювати, обіцяла поправити ся і при нагоді вийшла до другої комнати, замикаючи за собою двері. Роз'ярений амант не довго надумував ся, вистрілив з револьвера два рази в себе і за кілька хвиль помер. Артистка тяжко занедужала.

Сумна пригода. Дня 12-го с. м. економ двірский в Сулистрові коло Коросна, Адам Сьвідерский, їдучи верхом до лїса побачив на двірскій луцї селячку Франциску Колач, що косила траву, ударив єї кілька разів і від'їхав до лїса. Коли вертав з лїса, Колачова, вижидаюча повороту економа, зганьбила его словами. Сьвідерский, попавши в страшний гнів, хопив за рушницю, котру мав при собі, стрілив і поцїлов Колачову в груди, в наслїдок чого селянка вскорі померла, а Сьвідерский побачивши се, пішов до свого мешканя, зажив отруї і помер за кілька годин.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень, 21. червня. Вчера пополудни лютила ся в низинї ріки Мур страшна буря, котра наробила значної шкоди. Рух поїздів зелїзничих по части перерваний.

Відень, 21. червня. В Ташав і Брадзен коло Пільзена були страшні хмароломи. Кілька людий згинуло. Шкоди на полях великі.

Кіль, 21. червня. Вчера вечером відбув ся баль фльоти в палатї маринарскій. На нїм була нїмецка цїсарска пара, офіцери маринарки всїх наций, заступники всїх урядів і посли. Французкі офіцери з адміралом Менардом на чолї явили ся корпоративно. Фестин був прегарний; участників начислено 3000. Цїсарска пара принимала від всїх желаня. Около 10-ої години вечером показано чудові штучні огнї; більша часть пороходів була електрично осьвітлена.

Париж, 21. червня. Гамбурский кореспондент ґазети Gaulois подає сензацийну вість, що після слів визначних осіб росийскої маринарки росийска фльота відїде з Кілю дня 24-го с. м. натягнувши жалобну фляґу яко в день смерти француского президента Карнота. — Того самого дня буде богослуженє заупокійне в Петербурзї.

Цїна збіжа і других продуктів.

—o—

Львів, 18. червня 1895.

	від	до
Пшениця	8 70	9·—
Жито	6·—	6·30
Ячмінь	0·56	—·94
Овес	5 08	5 80
Ріпак	7·50	10·30
Горох	0·—	0.—
Вика	5·80	6·40
Льнянка	0.—	0·—
Біб	0·—	0·—
Бобик	5·40	5·75
Гречка	8·50	9·75
Конюшина червона	0·—	0·—
Конюшина біла	0·—	0·—
Конюшина шведска	0 —	0·—
Кмин	0·—	0·—
Анїж	0 —	0·—
Кукуруза	7·—	8·—

Хміль —·— до —·— зр за 56 кільо

у Львові, оковита за 10.000 лїтрів 14·— 14 57

КНИГАРНЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові улиця Академічна ч. 8,

продає слїдуючі книжки:

	зр. кр.
Іван Франко. Жіноча неволя в руских пісьнях народних	— 35
— Без працї. оповіданє	— 20
— Лис Микита Ґетого	— 50
— Украдене щастє, драма	— 30
Уманець і Спілка. Словар росийско-український ч. I. і II. по	2 50
І. Баштовий. Українство на лїтерат. позвах з Московщиною	— 50
Ом. Партицкий. Провідні ідеї в письмах Тар. Шевченка	— 35
Вас. Ріленько. „Іфіґенія в Тавриді“, драма	— 30
Записки Товариства імени Шевченка ч. I., II., III., IV. і V. по	1 20
енан. Сибір ч. I. II.	1 20
Левенко. Пани і люди, повість	— 80
— Салдатский розрух	— 10
Герінґ-Герасимович. Що то є господарність	— 20
Осип Маковей. Поезиї	— 20
— „Оферма“ — повеля	— 10
Михайло Старицкий. В темряві, драма	— 20
Вас. Чайченко. Твори прозаїчні ч. I. 80 кр. ч. II. 50 кр. ч. III	— 80
— Книга казок, поезиї часть II.	— 60
— Під хмарним небом, поезиї ч. I.	1 —
Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4 50 зр. з пересилкою	5 —
— Кобзар для дїтий	— 20
Мих. Коцюбиньский. „Хо“, оповіданє	— 10
Кирило Студиньский. Лїрики, студия	— 20
— Пересторога	1 —
Василь Щурат. Пісня про Роляндa	— 50
Леся Українка і Макс. Ставиньский. Книга пісень Г. Гейне	— 80
— На крилах пісень, збірник поезий	60
Павло Граб. Збірник поезий ч. I.	— 20
— З чужого поля, переклади ч. I	— 20
Др. Огоновский: Історня рускої лїтератури II. 3 зр., III. ч. 1 і 2 — 4 зр., IV. 1 зр, а том I.	3 —
— Studien auf dem Gebiete der ruth. Sprache	1 50
Кулїш. Шекспірові твори перекл. ч. 1.	1 —
— Чорна Рада, повість	— 80
Юрій Федькович. Повісти і оповіданя	— 20

Tinct. capsici compos.

(Pain expeller)

приладжена в аптицї Ріхтера, Прага, загально звісне втиранє, лагодить біль, можна дістати по цїнї 1.20 зр., 70 кр. і 40 кр. за Фляшку майже в кождій аптицї. При закупнї треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою **„котвиця“** за **правдиві**. Центральна розсилка: **Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.**

ПРАВДА

ВІСТНИК

полїтики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр. пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвітї народній.

Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях

написана

учителем Дарієм Пігуляком.

Цїна 25 кр., з пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакциї »Буковини«.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою дїяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о удїленє аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

Чума горілчана.

Сумна історня для пересторога і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович.** Книжка ся має **80** сторін і коштує **20** кр., почтою **25** кр.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛІОТЕКУ“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892 1893., 1894., по **1** зл. **20** кр. за рочник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

З друкарнї Г. Чоппа.